

Narava umira tudi pri nas

Kdor je v zadnjem času potoval z vlakom ali avtomobilom iz Trsta v Gorico oziroma obratno, je na nekaterih krajih lahko opazil hudo bolezen, ki se je pojavila na borih. Pri tem mislimo zlasti na bližja kraška pobočja nad Tržičem, dalje nad Gabrjami, Rupo in Mirnom, z druge strani meje pa poročajo o podobnem na večjem delu Krasa, na pobočjih Svete gore in Nanso. Gozdarji, ki upravljajo z obsežnimi gozdovi na Tolminskem in v Trnovskem gozdu, so objavili zaskrbljujoče podatke o boleznih na drevesih, zlasti smrekah, vendar še ni enotne ocene o tem, kaj je vsemu temu vzrok. Strokovnjaki že izvajajo raziskave, da bi ugotovili, kako ozdraviti drevesa oz. zaustaviti umiranje, a se zdi, da so pri tem brez moči, saj intenzivna industrializacija s spremljajočim onesnaževanjem ozračja prinaša sadove, na katere so ekologisti že bili opozarjali pred kakim desetletjem ali več, a so bili posmehljivo označeni za zanesenjake in romantike.

Torej smo tudi v naših krajih že priča stanju, ki ga lahko označimo za ekološko katastrofo, zato se samo po sebi postavlja vprašanje, kako se rešiti iz te zagate. Nedvomno pomeni umiranje gozdov za slovenski narod pravo katastrofo, saj je bil velik del našega življenja že v preteklosti povezan prav z njimi, prodani les je lastnikom gozdov vedno pomenil zanesljiv vir zaslužka, pomembna gospodarska postavka je tudi danes. Težko ocenljiva pa je vloga gozdov pri vzdrževanju naravnega ravnovesja in pri oblikovanju značilne zunanje podobe slovenske zemlje, kar gotovo ni brez pomena za razvoj turizma. Kras še posebej doživlja v svoji zgodovini že drugo ujmo, ki jo je povzročil človek s svojimi nepremišljenimi posegi: do prve je prišlo zaradi poseka hrastovih dreves, katerih debla so uporabljali zlasti za gradnjo Benetk, drugi pa smo priča danes, ko umira bor, toliko opevan pri našem Kosovelu, drevo, ki je vsaj za silo nadomestilo nekdanji plemeniti hrast in spet povrnilo tej pusti kamniti pokrajini vsaj nekaj zelene mikavnosti.

Iz dosedanjih dogajanj sodeč pa vse kaže, da se odločujoči dejavniki niso naučili nič iz katastrofalnega stanja, ki je nastalo v naravi. Politični in finančni krogi kot po pravilu reagirajo nervozno na kritike ekoloških gibanj in jim očitajo, da ovirajo razvoj in da nasploh pretiravajo v svojih ocenah. Nasprotno, še naprej načrtujejo megalomanske industrijske objekte, ki

dalje na 2. strani ■

Posvet o jugoslovanskem izvozu v Radencih

V Radencih so imeli važen dvodnevni posvet glavni direktorji izvoznih delovnih organizacij Republike Slovenije. Navzoč je bil tudi zvezni sekretar za zunanjo trgovino Krekić.

Razpravljali so zlasti o inflaciji, o deviznem sistemu ter o spodbudah za izvoz. Ugotovili so, da je bila na primer maja inflacija 125%, to je dosti višja, kot trdijo na zvezni ravni.

Veliko kritik je bilo slišati o novem deviznem sistemu. Po starem sistemu je nekaj deviz le ostalo ter so jih podjetja lahko porabila za uvozne potrebe. Tekstilci in lesarji pa so devize lahko celo prodali ter so z iztržkom nadomeščali izvozne spodbude. Na letošnjem novem deviznem trgu pa ni prodajalcev in so samo kupci. Ni spoštovan realni tečaj dinarja, ki bi moral biti pogoj novega sistema, ter so usahnile vse možnosti za poslovno povezovanje v državi ter vse motivacije za izvoz. Dinar je bil precenjen za 22% v primeri s takoimenovano košarico trdnih valut.

Vendar — so poudarili v Radencih — je izvoz razvojna nuja. Republika Slovenija mora na primer za družbene obveznosti zagotoviti rast industrijske proizvodnje od dva do dva in pol odstotka. Lani je dosegla 1,2% ter v prvem polletju letos okrog 1%.

Kljub temu je Slovenija dalje v Jugoslaviji gospodarsko vodilna republika. Slovensko gospodarstvo je lani doseglo 16 odstotkov družbenega proizvoda države in 20% skupnega izvoza. Slovenija je ustvarila 10% presežka v plačilni bilanci s tujino ter je poravnala vse svoje devizne obveznosti.

Krekić je priznal, da se strinja, da je državno administriranje naredilo veliko škode v plačilnem prometu s tujino, ter je obljubil skorajšnje spremembe. Izvozniki bodo po njegovih obljubah dobili zapadle spodbude najpozneje do 15. julija.

—o—

Nova avtocesta

V četrtek, 3. julija, so ob prisotnosti predsednika vlade Craxija, avstrijskega kanclerja Vranitzkyja, predsednika slovenske vlade Dušana Šinigoja, drugih osebnosti in deželnih oblasti odprli prometu novo avtocesto Videm - Tržič - Beljak, ki pomeni enega največjih gospodarskih podvigov področja Alpe-Adrija. Gotovo ima ta nova prometna zveza velik gospodarski pomen, poleg tega pa tudi političnega in družbenega, saj približuje prebivalstvo teh dežel. To je bila misel, ki je bila večkrat poudarjena na slovesnosti.

Pastirski obisk v Kolumbiji

Papež Janez Pavel II. je zaključil svoj dušnopastirski obisk v Kolumbiji. Zadnji dan je imel v Cartageni oster nastop proti prekupčevalcem z mamili. To je bil edini govor, ki se je dotaknil žgočega vprašanja te južnoameriške dežele, kjer imajo prekupčevalci z mamili državo v državi.

Sv. oče je za svojo obsodbo izbral simbolično mesto. Svetišče je posvečeno sv. Petru Claveru, španskemu jezuitu, ki se je v 17. stoletju posvetil črnskim sužnjem. Na praznik tega svetnika je v mestu, ki je bilo središče za prodajo afriških sužnjev in ki je danes med središči razpečevalcev mamil v svetovnem merilu, odločno povedal, da so razpečevalci mamil današnji prekupčevalci s sužnji. Pravza-

prav so še hujši od njih. Lovci na sužnje so svojim žrtvam jemali svobodo, prekupčevalci z mamili pa svojim žrtvam naravnost uničujejo osebnost. Zasvojenost z mamili je hujša od sužnosti. To je sad skrivnosti zla, ki deluje v človeku, sad pohlepa po denarju. Proti mamilom se morajo katoličani odločno boriti; žrtvam mamil pa je treba pomagati.

V Cartageno je papež došel iz Bucaramange v notranjosti države. V karibskem pristanišču je prespal. V ponedeljek je odpotoval v kraj Barranquilla, ki je pristaniško in petrolejsko mesto na Atlantiku. Ko je zapustil Kolumbijo, se je sedem ur ustavil na otoku sv. Lucije, kjer živijo katoliški črnici, ki so potomci sužnjev. V Rim se je vrnil v torek, 8. t.m.

RADIO TRST A

□ NEDELJA, 13. julija, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 10.30 Mladinski oder: »Sanja - polna glava spanja« (Zarko Petan); 11.45 Vera in naš čas; 12.00 »Ko se obesi dan«, pesmi za poletni čas; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila; 14.10 Klepet ob kavi; 14.25 Glas harmonike; 15.00 Moški zbor Slovenskih madrigalistov; 17.00 Klasični album; 18.00 Poletni mozaik; 19.00 Radijski dnevnik.

□ PONEDELJEK, 14. julija, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček - Narodnozabavna glasba; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Londonski memorandum v luči britanskih diplomatskih arhivov; 9.00 Slovenska žena v življenju in boju: »Marija Trost«; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Simfonični orkester RTV Ljubljana, vodi Anton Nanut; 12.00 Onkraj naših ožjih meja; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Ženski zbor »Slovenijales« iz Spodnje Idrije in mešani zbor »Obala« iz Kopra; 13.45 Glasbeni almanah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Plesna ura sede; 16.00 Beležka; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Klasični album; 18.20 Poletni mozaik; 19.00 Radijski dnevnik.

□ TOREK, 15. julija, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček - Narodnozabavna glasba; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Morje, zibelka človeštva; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Pianistka Silvia Zazzaro; 11.20 Melodični orkestri; 12.00 Dramska vetrovnica: Marko Sosič: »Boginja iz seslanskega zaliva«; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek; 16.00 Beležka; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Klasični album; 18.00 Slovenska; 18.30 Poletni mozaik; 19.00 Radijski dnevnik.

□ SREDA, 16. julija, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček - Narodnozabavna glasba; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.00 Slovenska žena v življenju in boju: »Ivana Kobilica«; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Sopranistka Alide Maria Salvetta, pianist Antonio Ballista; 12.00 Sestanek ob 12h: S potovanja po Afriki; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Akademski pevski zbor »Tone Tomšič« iz Ljubljane; 13.40 Glasebni almanah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Glasbeni portret Urbana Kodra; 16.00 Beležka; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Razmišljanja ob slovenskih ljudskih pravljicah; 19.00 Radijski dnevnik.

□ ČETRTEK, 17. julija, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček - Narodnozabavna glasba; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Povejmo v živo!; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert v repntabrski cerkvi: flavtist Miloš Pahor, violinistki Gertraud in Johanna Gamerith, čembalistka Dina Slama, Irena Pahor - viola da gamba; 10.55 Ljubljanski oktet; 12.00 Sestanek ob 12h: Poletne razglednice; 13.00 Radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek; 16.00 Beležka; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Londonski memorandum v luči britanskih diplomatskih arhivov; 19.00 Radijski dnevnik.

□ PETEK, 18. julija, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček - Narodnozabavna glasba; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Komorni orkester RTV Ljubljana vodi Stojan Kuret, violončelist Izток Kodrič in Peter Filipič, pianistka Ingrid Silič, mezzosopranistka Eva Novšak Houška, timpanist Boris Šurbek; 12.00 Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Mešani zbor »Francesco Corradini« iz Arezza; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Plesna ura sede; 15.00 Iz filmskega sveta; 16.00 Beležka; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Radijski dnevnik.

□ SOBOTA, 19. julija, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček - Narodnozabavna glasba; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.00 Slučajnosti med poezijo in fantastiko; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Simfonični orkester in zbor RTV Zagreb vodi Vladimir Kranjčević, sopranistke Radmila Bakočević, Darija Hreljanović in Nada Ruždjak, tenorist Branko Robinšak, baritonist Vladimir Ruždjak; 12.00 Na počitnice!; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Poti do branja; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Dramska vetrovnica: Marko Sosič: »Boginja iz seslanskega zaliva«; 19.00 Radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart. Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Kip Svobode - simbol Amerike

Na otoku Governors Island pred newyorškim pristaniščem so pred dnevi bile obsežne manifestacije za 100-letnico kipa Svobode, ki ga je Združenim državam poklonila Francija ter je postal simbol Amerike kot novega svobodnega sveta. Amerika je postala dežela svobode za stotisoče izseljencev, ki so zaradi preganjanja iz verskih ali političnih razlogov zapustili stari svet.

Otvoritvene svečanosti se je udeležilo okrog 4.000 visokih osebnosti, katerih je vsaka plačala za vstopnico 5.000 dolarjev ali sedem milijonov in pol lir. Zbrani denar pojde za pomoč mednarodni organizaciji za boj proti raku, katere predsednica je žena Ronalda Reagana. Ameriški predsednik je tudi prižgal razsvetlavo na kipu, ki so ga pred kratkim obnovili. Kip Svobode je že od daleč prvi pozdrav ljudem, ki prihajajo v novi svet.

Predsednik Reagan je ob tej priložnosti spomnil, da je svoboda — kot so ga poučili že kot otroka — temelj, na katerem stojijo Združene države, ter istočasno v njihove duhovne in materialne sreče.

Predsednik Roosevelt in ministrski predsednik Churchill sta v drugi svetovni vojni v boju proti nacifašizmu razglasila štiri takoimenovane atlantske svoboščine: svoboda govora, svoboda vere, svoboda pred siromaštvom in svoboda pred ustrahovanjem.

Reagan opozarja, kako velik del sveta še vedno živi pod režimi, ki ljudstvom ne dovolijo uživanja omenjenih svoboščin. Glede svobode vere ameriški predsednik poudarja, kako ni svobode, ki bi nam bila bolj draga od pravice, da častimo Boga. Mi Amerikanci — dodaja predsednik — verujemo, da imajo naši soljudje po vsem svetu neodtujljivo pravico do svobode. Za zaščito svobode so se Amerikanci borili ter so umirali na tujih tleh od Evrope do Azi-

je. Zaradi vseh teh žrtev in zaradi naše budnosti zdaj svet pozna pomen besede »svoboda«.

Naši očetje — spominja Reagan — so pred 210 leti v Izjavi o neodvisnosti proglasili našo vdanost svobodi. To vdanost so prisegli za ceno življenja, sreče in časti ter smo zaradi tega danes svobodni. Naša naloga je, da svobodo dalje predamo našim otrokom, kot je bila izročena nam.

Reagan v svoji izjavi posveča posebno pozornost svobodi pred ustrahovanjem. Poudarja, kako je treba nadaljevati boj, da bomo vzpostavili človeško družbo, v kateri bodo vsi ljudje, moški in ženske, enaki ter da bodo vsi imeli neodtujljivo pravico, da bodo zaščiteni in spoštovani. Na žalost, dandanes še vedno mogočne in zlobne sile ogrožajo svobodo pred ustrahovanjem. Mednarodni teroristi se pri svojih akcijah poslužujejo ustrahovanja kot orožja. Napadajo samo neoborožene ljudi, ker so teroristi preveč strahopetni, da bi se spopadli z vojaki. Napadajo žene in otroke misleč, da bodo dosegli svoje cilje z ustrahovanjem ameriškega ljudstva. Vendar — poudarja ameriški predsednik — se glede tega močno motijo. Naša domovina je dandanes bolj kot kdajkoli blizu idealom in ciljem, katere so začrtali naši očetje v Izjavi o neodvisnosti.

E. V.

—o—

V trenutku ko pišemo, stopajo pogovori ob vladni krizi v svoj zaključni del. Predsednik senatne zbornice Fanfani je namreč končal pogovore s predstavniki strank. De Mita je za KD potrdil veljavnost petstrankarske koalicije, izrazil se je tudi za to, da bi predsedstvo vlade šlo predstavniku njegove stranke. PSI pa zahteva, da gre popolna zaupnica dosedanjemu predsedniku Craxiju.

Narava umira tudi pri nas

■ nadaljevanje s 1. strani

bodo požirali neskončne količine energije, a za ceno izgradnje še novih jedrskih, hidro in termocentral s hudimi posledicami za zdravo naravno okolje. Te pojave poznamo tudi v naši neposredni bližini, če se spomnimo le na načrte za izgradnjo nove termocentrale v Miljah ali pa v Pločinu v hrvaški Istri.

Domačini na Krasu opažajo, da se je bolezen borov (pa tudi drugih dreves, zlasti brestov in brinja) razpasla zlasti še po povečanju termoelektrarne v Tržiču, ki je pred desetimi leti imela moč 300 megavatov, pred dvema letoma 600 in od letos 900 megavatov. Iz dimnikov te termoelektrarne gre v zrak dnevno od 35 do 40 ton žveplovega dioksida, ki ga vetrovi večji del odnašajo prav na Kras. Na ta problem so pred časom že opozorile nekatere ekološke skupine v naši deželi, pred kratkim pa je završalo tudi na drugi strani meje, kot bremo v Teleksu. Na pobudo domačina, slikarja Jožeta Spacala iz Kostanjevice na

Krasu, so v tej vasi sklicali sestanek, na katerega so povabili poleg strokovnjakov tudi predstavnike sosednjih krajevnih skupnosti, z njega pa so poslali tudi posebno sporočilo javnosti. V njem med drugim terjajo namestitvev čistilnih naprav v termoelektrarni v Tržiču in opozarjajo, da to uprašanje »ni samo problem Krasa; onesnaženje iz tega vira je seglo že daleč čez njegove meje«.

Vsi ti dogodki dokazujejo, da se ljudje vse bolj zavedajo pomena zdravega naravnega okolja, medtem ko se načrtovalci razvoja obnašajo tako, kot da so narava in njena bogastva mrtvo blago, ki ga lahko poljubno izkoriščamo, upoštevajoč le gmotni vidik, ne vidijo pa, da si človeštvo s tako filozofijo in prakso samo koplje grob. Umiranje gozdov, zastrupljene vode, onesnaženje ozračja, zlasti še po opominu iz Černobila, vse to nas opozarja, da bo človek postindustrijske dobe moral temeljito spremeniti svojo miselnost in vsakdanje ravnanje.

PRAZNIK SLOVENSKE PESMI

Ob jubilejnim koncertu Fantov izpod Grmade

Pod oboki stare, gotske cerkve svetega Janeza Krstnika v Štivanu, ki gotovo pomeni enega najpomembnejših spomenikov slovenske zgodovine, je v nedeljo, 6. t.m., bila izrečena marsikatera lepa beseda, voščilo in čestitka. Pod visoke oboke cerkve iz 15. stoletja (obnovili so jo leta 1955), pa se je, kot najpristnejši izraz slavja, dvigala pesem moškega pevskega zbora Fantje izpod Grmade, ki je v tej cerkvi priredil svoj jubilejni koncert ob 20-letnici delovanja.

Dobro uro pred koncertom so se že zbirali v cerkvi ljudje, ki so prihajali od blizu in daleč, od Krmina, pa do Mačkolj in Knežaka, tako da je zgledalo, kot da bi se zbirali na kakem proščanju pred sto in več leti, ko je bila ta štivanska cerkev, posebno ob prazniku svetega Ivana, priljubljena božja pot. Vendar tokrat ni bilo okoli cerkve sejma in stojnic. Približno 600 ljudi se je zbralo, da bi skupaj s Fantje izpod Grmade praznovali to okroglo obletnico neutrudnega delovanja, tako na pevskem kot organizacijskem področju na teh skrajnih obronkih slovenske zemlje.

Temu prijateljskemu občinstvu so se »Fantje« predstavili z dobrodošlico. Zapeli so pesem »Pozdrav«, ki jo je za to priložnost napisal njihov dirigent, duša zbora, Ivo Kralj. Zapeli so nato pet pesmi. Začeli so z Gallusovim motetom »In nomine Jesu«, sledila je skladba Josquina des Presa »El grillo«, nato ruska narodna »Pesem«, »Scherzo« Vasilija Mirka in »Snubci« Stana Maliča.

Slavnostni govornik, pokrajinski odbornik za kulturo dr. Zorko Harej, je najprej spregovoril o tem, kako je spoznal Fante izpod Grmade in to, da so nedeljivo vezani na slovensko pesem. Spregovoril je nato o kulturnem in narodnem pomenu glasbe in pesmi, segel je nazaj v preteklost in opozoril na slovensko pevsko tradicijo, ki gre daleč nazaj v pretekla stoletja. Poudaril je misel, da je bil pevski zbor Fantov izpod Grmade pod vodstvom Iva Kralja, vedno občutljiv interpret najrazličnejših skladb, da je to zbor, ki je tesno povezan z življenjskim utripom naših ljudi, našega naroda, ne samo v Devinu in okolici, ampak tudi daleč okoli, povsod kjer je nastopal. Ob koncu je seveda zaželel, da bi zbor tako deloval naprej v naslednja dvajsetletja.

Sledil je krajši nastop Dekliškega zbora Devin, ki jih družijo skupna usoda s Fantje izpod Grmade. Pod vodstvom Hermana Antoniča so zapele štiri pesmi: Bučarjevo »Burjo«, »Ave Mario« Zoltana Kodalyja, »Kraško jesen« Zorka Hareja in »Na Jurjevo« Ignacija Ota. Devinska dekleta pa so bila tudi prva, ki so čestitala in voščila nedeljskim slavljencem, in to celo s pesmijo »Mnogaja ljeta«. Temu voščilu pa so sledila druga. Skupaj več kot dvajset društev, pevskih zborov, ustanov in osebnosti je zboru čestitalo ob 20-letnem delu in voščilo za naprej. Naj med vsemi omenimo čestitke, ki jih je v imenu občinske uprave izrekel župan Bojan Brezigar, ki je ob podelitvi spominske plakete povedal, da so v teku pogovori med zboroma Fantje izpod Grmade in Dekliški zbor Devin in občinsko

upravo. Občina naj bi jim v središču Devina dala na razpolago (za dobo 20 let) staro zgradbo, ki bi jo seveda morali obnoviti, da bi si lahko v njej uredila sedež in pevsko sobo.

Naj za kroniko po spominu naštejemo poleg že omenjenih kdo vse je javno čestital: mešani zbor Lojze Bratuž iz Gorice, ZSKP iz Gorice, mešani zbor Rupa-Peč, Tržaški mešani zbor, Moški zbor Vasilij Mirk iz Proseka in Kontovela, cerkveni zbor iz Sv. Križa, dekliški in moški zbor Vesna iz Sv. Križa, pevska zbora in društvo Igo Gruden iz Nabrežine, pevski zbor Kalc iz Knežaka (Ilirska Bistrica), dekliški zbor Slovenski šopek iz Mačkolj, Tržaški oktet, godbeno društvo Nabrežina, za Slovensko prosveto Marij Maver, kulturno društvo Barkovlje, za ZCPZ prof. Mamolo, v imenu dežele, odbornika za kulturo in svojem dr. Drago Štoka, v imenu vaške skupnosti Ivan Breclj, moški zbor Mirko Filej iz Gorice, bivši pevci Fantov izpod Grmade, cerkveni zbor sveti Jernej z Opčin, mešani zbor iz Svetega Ivana, mešani zbor Mačkolje in še kdo.

Mladi člani zbora pa so izkoristili trenutek in vsem ustanoviteljem »Fantov« ter njihovemu dirigentu Ivu Kralju dali v spomin na 20-letnico spominsko tablico.

Sledil je še sklepni del sporeda. Fantje so zapeli še tri pesmi. »Tam kjer pisana so polja« Danila Bučarja, venček koroških »Mi smo mi« Pavleta Kernjaka in odlomek iz opere Gorenjski slavček Antona Foersterja.

Višek večera, in dokaz prijateljstva, ki družijo pevce, je bil sklepni nastop sedanjih in bivših članov Fantov izpod Grmade. Pod vodstvom Iva Kralja so zapeli Aljaževo »Oj Triglav moj dom« in Hajdrihovo »Jadransko morje«.

Ob koncu je Vida Legiša-Ušaj, ki je povezovala ves spored, povabila vse prisotne, da se s pevci in prijatelji zadržijo na vrtu gostilne Ples v Devinu, kjer je bila

za vse pogrjnena miza. Še dolgo v noč je nato po Devinu odmevala pesem. Pod stanji gostilne Ples pa so se srečevali in pogovarjali prijatelji in se veselili s Fantje izpod Grmade, ob njihovem uspelem prazniku. Mnogi so tudi izkoristili trenutek, da so si natančneje ogledali priložnostno spominsko publikacijo z zgodovinskim zapisom in sporedom na 32 straneh, ki jo je zbor ob tej priliki izdal.

—o—

NOVICE

Na Filipinih se je brez hujših posledic končal upor proti filipinski vladi, ki jo vodi Corazon Aquino. Upor so sprožili nekateri oddelki vojske, ki jih je vodil Arturo Tolentino. Tudi po zaslugi zmerne politike Aquinove se je torej poskus državnega udara na Filipinih mirno končal. Kljub velikim problemom, ki jih mora država v najkrajšem času rešiti, pa je javno mnenje prepričano, da bodo volitve, ki jih bodo v kratkem morali sklicati, potrdile sedanjo vlado in Aquinovo za predsednico.

Novoizvoljeni avstrijski predsednik K. Waldheim je v torek, 8. t.m., s slovesno zaprisego tudi uradno prevzel mesto avstrijskega državnega predsednika. V svojem nastopnem govoru je Waldheim ob programskem delu poudaril svoje nasprotovanje vsakršnemu antisemitizmu. Med slovesnostjo je pred parlamentom demonstrirala skupina nasprotnikov, ki avstrijskemu predsedniku očita medvojna zločinska dejanja.

V ponedeljek, 7. julija, se je v državi zaključilo vpisovanje v otroške vrtce in v osnovne, srednje in višje srednje šole vseh vrst in stopenj. Na slovenskih šolah spet beležimo velik upad števila vpisanih otrok. V prvi razred osnovne šole se je vpisalo 147 otrok, 32 manj kot lani. V otroški vrtci pa je bilo letos prvič vpisanih 96 otrok, to pomeni 21 otrok manj kot v lanskem šolskem letu. Število vpisov govori samo!

PROSTOR MLADIH

Začeli so se tabori tržaških skavtov

V ponedeljek, 7. t.m., je šla na pot prva skupina tržaških skavtov in skavtinj. Njihova organizacija, Slovenska zamejska skavtska organizacija, je namreč začela s poletnimi tabori, ki jih bo letos štiri.

Te dni je na vrsti potovalni tabor za starejše članice in člane, roverje in popotnice. Pod vodstvom Eve Fičur so se odpeljali v Ovčjo vas, od koder so krenili peš proti Reziji. Tam bo stalni del tabora, ki bo trajal od 12. do 19. julija, in sicer pri Ravanci. Udeleženci, ki jih je okoli 30, bodo spoznavali slovenske kraje in ljudi ob zahodni meji, predvsem seveda Rezijo.

Srednja starostna veja, za izvidnike in vodnice, je pripravila dva tabora, ki bosta potekala istočasno: od 28. julija do 11. avgusta. Tabor A bo obsegal člane in članice 1., 3. in 4. čete (Devin, Nabrežina, Sv. Križ, Mavhinje, Medja vas, Mačkolje, Sv.

Ivan, Rojan in Barkovlje), vodila ga bo Olga Tavčar. Šotore bodo postavili pri Brcah pri Ilirski Bistrici.

Tabor B (2. in 5. četa: Opčine, Prosek, Kontovel, Repentabor, Kolonkovec, Škedenj, Sv. Vincencij, Sv. Jakob) bo vodil Marijan Kravos. Vodstvo tabora je zanj izbralo okolico vasi Stranje pri Kamniku.

Najmlajši tržaški skavti, volčiči in veverice, bodo imeli tabor v dolini Koritnice pri Logu pod Mangartom od 30. julija do 8. avgusta. Načelnik tabora bo Stojan Pahor.

Obiski na taborih volčičev in veveric ter izvidnikov in vodnic so predvideni za nedeljo, 3. avgusta.

Skavtsko vodstvo iz Trsta tudi sporoča, da je — nekoliko v zamudi — izšla osma, in torej zadnja številka 15. letnika lista Jambor.

Umrli je osapski župnik Rudolf Žgur

»Nenadna smrt je večkrat usoda duhovnika«, se glasi latinski rek, ki ga je med pogrebno slovesnostjo za osapskim gospodom župnikom Rudolfom Žgurjem povedal koprski škof msgr. Jenko, ki je vodil obred v sredo, 2. t.m., v cerkvi sv. Tomaža apostola v Ospu. Gospod Žgur, od leta 1965 župnik v Ospu, je namreč umrl v prometni nesreči v ponedeljek, 30. junija, ke se je z motornim kolesom odpravljal k svojemu sobratu, da bi se z njim domenil za skupni odhod v Gorico, kjer naj bi se naslednjega dne, v torek, 1. t.m., dobil s svojimi bivšimi sošolci iz goriškega bogoslovja.

Gospod Žgur je bil rojen 15. januarja leta 1916 v Kazljah na Krasu in je kot večina naših duhovnikov in drugih vidnih osebnosti študiral v Gorici, najprej v malem semenišču, nato pa v bogoslovju. V duhovnika je bil posvečen v Trstu leta 1942 in je tudi njega, kot številne njegove sovrstnike, s katerimi bi se moral srečati v Gorici, doletela podobna življenjska usoda. Bila so to težka vojna leta, nato po vojne razmere, veliko dela, a vedno v korist župnije, ljudi, ki jim je bil duhovnik. Tudi v Ospu, tej nekaj veliki in slavni župniji, je gospod Žgur skušal biti vedno v stiku z ljudmi in reševati njihove probleme in skrbi. V zadnjih časih je bila njegova glavna skrb popravilo cerkve.

O njegovi priljubljenosti, ki sta ji botrovali srčna dobrota in prirojena skromnost, je pričala ogromna množica ljudi od blizu in daleč, ki se je udeležila pogreba. Ob škofu Jenku je bilo prisotnih več kot petdeset duhovnikov, nekateri tudi iz zamejstva. Med obredom v cerkvi je pel mačkoljanski cerkveni pevski zbor, ki ga je vodil Cveto Marc. Nekateri pesmi pa je pela vsa cerkev, kar je še bolj povežalo verne s pogrebnim obredom.

Ob njegovem grobu na osapskem pokopališču so se poslovali številni govorniki: sobrat gospod Alojz Kocjančič iz Klanca, predstavnik vaše skupnosti iz Ospa, njegovi sovaščani iz Kazelj in otroci. Od gospoda Žgurja so se pravzaprav poslavljali vsi, ki so na njegovo krsto spustili nekaj zemlje, in ni jih bilo malo, ki so z iskreno žalostjo v srcu zapuščali pokopališče.

Smrt, ki je pretresla vso zamejsko skupnost

V nedeljo, 6. t.m., je vso našo skupnost pretresla tragična vest, da je med kopanjem v Blejskem jezeru utonil 13-letni deček Sergij Crevatin iz Ropniča. Bil je na izletu s skupino svojih sovrstnikov, ki preživljajo počitnice na poletnem taboru v Tolminu.

Tragična smrt je seveda močno prizadela Sergijevo družino, še posebej brata in sestro, ki sta bila skupaj z njim na počitnicah v Tolminu. Gotovo pa je taka nesreča hud udarec tudi za odgovorne vzgojitelje in vse, ki so pripravili letošnji poletni tabor. Pravzaprav je to tragedija, ki prizadene nas vse. Umreti v tako tragičnih okoliščinah, ko je bilo vse poskrbljeno za varnost otrok, saj so ob kopajočih

Ob razstavi vin v Nabrežini

V Nabrežini se je v nedeljo, 6. t.m., končala 25. razstava domačih vin. Na igrišču Sokola so bile tri dni razne folklorne manifestacije, plesi, koncerti in športna srečanja.

Letošnja razstava je imela poseben pomen, ker je sovpadala z dvema pomembnima dogodkoma v vinogradniškem sektorju tržaške pokrajine. Uradni list je pred nekaj dnevi objavil besedilo odloka, ki podeljuje zaščitno poreklo DOC kraškemu vinom. V soboto, 5. t.m., je bil v dvorani občinske knjižnice v Nabrežini uradno predstavljen simbol »ceste terana«, to je pobude, katero je sprožila tržaška pokrajina.

Otvoritvena razstava domačih vin in slikarske razstave je bila v petek, 4. t.m. Sledila sta koncert nabrežinske godbe na pihala ter nastop slovenskih folklornih skupin. V soboto zvečer so nastopile folklorne skupine iz Istre ter v nedeljo iz Južne Tirolske. V nedeljo dopoldne se je sestala komisija za sestavo lestvice razstavljenih vin.

Povrnimo se k cesti terana, ki bo povezovala vižovsko zaledje, zgoniško občino, Repentabor in Opčine. 22 gostiln, ki je pristalo na pobudo tržaške pokrajine, je sprejelo obveznost, da vključijo v svoj jedilnik vsaj dve domači jedi ter točijo kraški teran. V zameno bodo gostilne deležne posebne reklame, od cestnih znamenj v italijansčini, slovenščini, nemščini in angleščini do avtomobilske karte, ki bo turistom pokazala pot do kraških kuhinj in vinskih kleti.

Odlok predsednika republike, ki se nanaša na priznanje zaščitnega porekla DOC za kraška vina s poimenovanjem CARSO in s pripisom KRAS v slovenščini, je pričel veljati z objavo v Uradnem listu številka 145 z dne 25. junija letos. Odloku je priložen poseben pravilnik. Zaščitni odlok ima štiri člene in pravilnik 8 členov.

Člen 2 odloka določa, da morajo vinogradniki — ki nameravajo dati v prodajo svoj pridelek trgatve iz leta 1985 z oznako zaščitnega izvora CARSO - KRAS — prijaviti svoje vinograde in grozdje v šestih mesecih od objave tega odloka.

se malčkih stali njihovi vzgojitelji in izvedeni kopališki uslužbenci, je gotovo tragična usoda. Kljub naglemu posegu potapljača in zdravniški negi namreč ni bilo mogoče oživiti malega Sergija, ki je prav letos končal nižjo srednjo šolo pri Svetem Ivanu, saj je šolsko leto preživel kot gojenec slovenskega Dijaškega doma v Trstu.

Pogreb Sergija Crevatina je bil v sredo, 9. t.m. Velika množica ljudi, ki se je udeležila pogreba, je dokaz kako taka tragična smrt gane vse naše ljudi, kako mi vsi in tudi naš list žalujemo za tem mladim fantom, za Sergijem, ki nas je zapustil, ravno ko je začel vstopati v življenje. Staršem, bratu in sestri izrekamo zato naše občuteno sožalje.

Člen 2 pravilnika pa odreja, da je naziv CARSO brez drugih oznak pridržan samo za rdeče vino iz vinogradov, v katerih je najmanj 70% trte teran. Poimenovanje CARSO trte malvazija je pridržano za belo vino iz grozdja vinogradov, v katerih je najmanj 85% trte istrske malvazije. Na etiketi je lahko o barvi in trti slovenski prevod, a odlok sramežljivo dodaja — v manjših črkah.

Člen 3 navaja občine in območja, na katerih morajo biti pridelana vina z oznako

KMEČKA IN OBRтна HRANILNICA IN POSOJILNICA V NABREŽINI

OBVEŠČA

cenjene člane in kliente, da je s 1. julijem 1986 uvedla službo izplačevanja pokojnin INPS z njihovim neposrednim knjiženjem na tekoče račune ali hranilne knjižice, zato vabi upokoence, ki bi želeli koristiti to uslugo, da se v zadostitev potrebnih formalnosti čimprej zglasijo v njenih uradih z osebno pokojninsko knjižico.

CARSO - KRAS za rdeče vino ali za vino malvazija. V tržaški pokrajini so vključene vse občine, v goriški pokrajini pa v celoti občina Doberdob in deli občin Tržič, Ronke, Fojan - Sredipolje, Zagraj in Sovodnje.

LETOŠNJI NAGRAJENCI

Za bela vina: 1. Bruno Kante iz Praprota; 2. Danilo Lupinc iz Praprota in 3. Cvetko Adamič iz Prečnika. Za teran: 1. Stanko Žužek iz Mavhinj; 2. Danilo Lupinc iz Praprota in 3. Ivan Antonič iz Cerovelj.

—o—

PRED RAZSTAVO TERANA V REPNU

Občina Repentabor se v teh dneh pripravlja na letošnjo 24. razstavo terana in pokušnje domačih belih vin. Ta za občino in širšo javnost gotovo pomembna pobuda se bo začela v soboto, 12. julija, ob 19. uri, v Kraški hiši v Repnu.

Vsekakor pomeni letošnja razstava vin prelomnico v prirejanju teh pobud, saj je pred kratkim bila kraškemu vinom uradno dana pravica, še posebej teranu, do zaščitnega porekla (DOC). Na pobudo tržaške pokrajine pa je bil prav pred dnevi predstavljen pomemben turistični podvig, ki bo gotovo pripomogel tudi k kakovostni rasti našega vinogradništva. Gre za cesto terana, ki naj bi na področju tržaške pokrajine povezovala več gostiln od Vižovelj do Opčin.

Zanimiv in pester Števerjanski vestnik

Te dni smo na uredništvo prejeli 4. številko letošnjega Števerjanskega vestnika, ki je kot običajno bogat in zanimiv list, saj priča o delovanju, problemih in uspehih tamkajšnjih ljudi ter raznih dogodkih v Števerjanu in okoliških vaseh.

Uvodni članki so seveda namenjeni letošnjemu 16. festivalu »Števerjan 86«, ki pomeni pomembno glasbeno prireditev na področju narodnozabavne glasbe.

Vsi ostali članki izpričujejo, kaj vse se je v Števerjanu zgodilo v maju in juniju, kaj vse so naredili tamkajšnji pevski zbori in društvo, katere slovesnosti so imeli v vasi in katere probleme bi morala reševati občinska uprava oziroma drugi poklicani forumi.

Še posebej se nam zdi zanimiv članek, ki ga je napisal odv. Michele Formentini o vinogradništvu. Članek je zanimiv, strokoven prikaz rasti in vedno bolj kvalitetnega dela na področju vinogradništva v Števerjanu. Naj navedemo le podatek, »da se je produkcija vina v Števerjanu od leta 1968 do leta 1985 zvišala za 390 odstotkov. Prešli smo tako od osemdeset hektarjev vinogradov v letu 1968, na 301 hektar v letu 1985 in od 6.130 možnih hektolitrov letno, na 23.140 hl na leto. Kmetijskih podjetij, ki so se vključile v ta produkcijski razmah je bilo 115. Isto lahko rečemo za Oslavje, čeprav niso znani točni statistični podatki. Zanimivo je tudi, da se

MIRENSKI GRAD jubilejne slovesnosti

Sobota, 12. julija, ob 19. uri:

slovesna maša s sodelovanjem zbora iz Vrtojbe (misionar - domačin Jurij Devetak), nato predavanje dr. Alojzija Vetrha »Mirenski Grad včeraj in danes«.

Nedelja, 13. julija, ob 16. uri:

svečana posvetitev letos prenovljenega svetišča Žalostne Matere božje ob stoletnici posvetitve cerkve iz prejšnjega stoletja - škof dr. Janez Jenko (mirenski zbor in ljudsko petje).

je produkcija tudi kvalitetno izboljšala. Medtem ko je bil leta 1968 na prvem mestu Furlanski Tokaj s 27 hektarji s to trto posajene zemlje, je ta trta prešla leta 1985 šele na četrto mesto (samo 54 ha). Danes jo prekašajo Sauvignon (57 ha), Sivi Pinot (61 ha) in Beli Pinot (63 ha).

Svoj članek odv. Formentini nato nadaljuje s statističnim pregledom raznih vin. Že pogled na ta števila kaže na velik napredek in razvoj vinogradništva v Števerjanu.

Kot smo že večkrat zapisali, moramo tudi tokrat potrditi, da je Števerjanski vestnik zvest spremljevalec življenja v Števerjanu in vesten kronist političnega, kulturnega, športnega in verskega življenja v vasi.

Uspel 16. števerjanski festival narodnozabavne glasbe

V nedeljo, 6.7., se je v parku Formentinijevega gradu v Števerjanu zaključil letošnji 16. festival narodnozabavne glasbe, ki je v to prijazno briško vas privabil številne ljubitelje te glasbene zvrsti iz te in druge strani meje.

Dolgoletna izkušnja organizatorjev S. K.P.D. »F.B. Sedej« in ansambla »L. Hled« je namreč tudi tokrat brezhibno stekla. Saj je festival postal že prava institucija v vseslovenskem prostoru. Organizatorja sta obžalovala dejstvo, da je nastopilo samo 17 ansamblov, čeprav se je prijavilo 23 glasbenih skupin. V glavnem so bile to skupine iz Slovenije, medtem ko je na festivalu v Števerjanu vedno bolj redko slišati ansambel iz zamejstva. Tudi to seveda kaže na določene probleme, ki bi jih kazalo organizacijsko urediti.

Vsekakor strokovni komisiji za glasbo in besedilo nista imeli lahkega dela, saj je bila raven nastopajočih ansamblov precej izenačena. V soboto, 5. t.m., ko je nastopilo vseh 17 ansamblov, je uspešno opravilo »izpit« deset skupin, ki so nastopile na finalnem delu tekmovanja v nedeljo popoldne.

Vsaka skupina je nastopila z dvema skladbama, ki sta po pravilniku festivala morala biti izvirni, se pravi nalašč napisani za to priložnost.

Po mnenju strokovne komisije je bil najboljši ansambel Bratov Stopar iz Mengša, ki je odnesel nagrado za najboljšo melodijo za pesem »Vsak ne more biti muzikant«, ki jo je uglasbil Franci Lipičnik, nagrajeni pa so bili tudi za najboljšo izvedbo. Njim je šla tudi trofeja ansambla »L. Hled«.

Drugo nagrado za izvajanje narodnozabavne skladbe je dobil ansambel Štajerskih sedem iz Slovenskih Konjic. Nagrada za najboljše besedilo pa je šla skupini

Notranjski odmev iz Rovt za pesem »Tam smo mi doma«. Besedilo te pesmi je napisal Andrej Pupis. Nagrado so podelili tudi ansamblu, ki je letos prvič nastopil. To je bila skupina Zvoneta Lipovška iz Vojnika.

Svojo nagrado pa je izglasovalo tudi občinstvo, ki je smatralo, da je ansambel Kogras iz Zgornje Kungote vreden nagrade občinstva.

Tudi letos je povezoval spored in predstavljal nastopajoče ansamble stari prijatelj števerjanskega festivala Marjan Šneberger iz Ptuja.

—o—

Žabnice imajo novega župnika

V nedeljo, 6. t.m., so imeli v Žabnicah veliko versko slovesnost. V vas so namreč dobili novega župnika, kar je še posebej pomembno, saj je žabniški župnik odgovoren tudi za božjepotno cerkev na Svetih Višarjih. Med slovesnim obredom, ki ga je vodil videmski naškof msgr. Battisti, so v nedeljo popoldne sprejeli novega župnika frančiškana, patra Božidarja Rumpelja, ki je bil doslej sedem let dušni pastir na Proseku pri Trstu.

Sprejem novega župnika je bil izredno prisrčen. Pred cerkvijo so ga namreč pričakali vsi vaščani. Pozdravila sta ga v slovenščini Sara in Janko Erlich, v italijanščini pa mala Marzia. Žabniški prostovoljni gasilci so postavili častno stražo, ob slovesnem vstopu v cerkev pa ga je pozdravila znana pesem »Dobri župnik bod' pozdravljen«. Med mašo je pel moški pevski zbor. Novega župnika je župljanom predstavil videmski nadškof Battisti, ki je

nadaljevanje na 7. strani ■

Grafik Edi Žerjal razstavlja v Gradežu

Razstavlja v Gradežu v teh poletnih mesecih, ko mestece obišče na tisoče domačih in tujih gostov, gotovo pomeni velik uspeh. Uspeh, ki si ga Edi Žerjal, tržaški grafik mlajše generacije, vsekakor zasluzi, saj je s svojim raznolikim delom stalno prisoten v naši zamejski javnosti.

Gre za talentiranega in globoko izpovednega umetnika, ki v svojih grafičnih listih išče predvsem nekih trdnih zgodovinskih, kulturnih in značajskih značilnosti ne samo samega sebe, ampak vsega slovenskega naroda. Prav zaradi tega je njegova umetnost zahtevna, a istočasno, zaradi svoje prvinskosti razumljiva. Ko človek gleda te grafične liste namreč skoraj podzavestno odkriva zgodovinske prvine, skoraj bi rekli sestavo tal iz katerih kot posameznik, a obenem sestavni del naroda, izhaja umetnik in mi vsi. Tudi tokrat je Edi Žerjal ostal zvest temu svojemu osnovnemu iskanju, pravzaprav odkrivanju temeljev in smerokazov v starodavni patini kriptogramskih znakov, glagoličnih zapisov, skrivnostnih besed, a tudi

simboličnih figur, kot so lahko kača skušnjavka iz zemeljskega raja, kralj z vsemi znaki oblasti, ali kamniti portal z napisom na jerti itd. Prav to skrito sporočilo teh akvatint pa lahko zanima vsakogar, tudi Neslovenca. Mogoče še bolj, saj lahko nanje gleda brez zgodovinskih predsodkov.

Razstavo so odprli v soboto, 5. t.m. zvečer, ob prisotnosti predstavnika gradeške občinske uprave in po kratkem prikaz Žerjalove ustvarjalnosti. O njem je za zbrano občinstvo spregovoril znani tržaški kritik Milko Bambič, ki je kratko pozdravil tudi v nemščini.

Zaradi kvalitetnih grafičnih listov, ki jih je Edi Žerjal razobesil v galeriji Kocian v Gradežu, svetujemo vsakomur, ki ga pot do 20. julija zanese v ta letoviščarski kraj, da zavije v drevored Italija, kjer je ta galerija. Od 8. ure zjutraj do 23. ure zvečer je možen ogled razstave, ki bo vsakogar obogatila. Počitnice in dopust pa moramo uporabiti tudi v te namene.

T.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Zanimiva številka revije »2000«

Pred nekaj dnevi smo dobili v roke skupno 31. in 32. številko revije 2000, ki o sebi pravi, da je »Časnik za mišljenje, umetnost, kulturna in religiozna vprašanja«. Na prvem mestu objavlja osnutek še ne objavljenega eseja ali predavanja o narodu, ki ga je napisal Edvard Kocbek in je nastal leta 1970 ali naslednje leto. S tem prispevkom in še z nekaterimi drugimi revija začena razpravo o položaju slovenskega naroda

eseja »Spoznavanje in zakon etike«, oziroma »Aktualnost Kierkegaardove misli«. V rubriki »Ocene« sodelujejo Jože Ramovž, ki piše o Terstenjakovi Antropologiji, Tomislav Virk, ki razmišlja o »Prozi Dimitrija Rupla in moči ter nemoči znanosti«, Tomaž Toporišič, ki piše o knjigi Draga Jančarja »Smrt pri Mariji Snežni«, in Jani Virk, ki objavlja nekaj misli ob knjigi Ortega y Gasseta »Upor množič«. Obe številki revije skupno obsegata skoraj 250 strani. Na zadnjih straneh je objavljen pogovor z Johannesom Baptistom Metzem o položaju Cerkve 20 let po koncilu.

Kot smo že omenili, je na prvih straneh objavljen esej o narodu, ki ga je napisal Edvard Kocbek. Esaj se takole zaključuje: »Narodna problematika bo trajala dlje od družbene. V središču naroda se javlja počasna in trdovratna krvna, etnična in jezikovna kohezija, medtem ko se v družbeni skupnosti javljajo sporadično snovne in interesne zahteve in njih nasprotja. Narodni proces je počasen in centripetalen, družbeni proces pa je dialektično nepredvidljiv, vedno hitrejši in centrifugalni. Narodni procesi težijo v zaokroževanje zapirajočih se enot, družbeni procesi pa se odpirajo v univerzalne snovne, gospodarske in socialne rešitve. Narod ne teži v vzpostavljene struktur, družba pa ne more obstajati brez njih. Narod je medialno razpoloženje med prostorom in časom, med zemljo in zgodovino, družba pa prostor določanja interesov, kakor jih izražajo posameznik, skupine in napetosti ali kompromisi med njimi. Narod in družba se lahko pokrivata in postaneta zaradi skupnega centra identična, ali pa imata različen obseg in različna centra. V prvem primeru tvorita državo, v drugem pa narod živi v več državah. V obsegu naroda se ustvarja na skupnih tleh doma-

čijski občutek, isto usodno izkustvo in ista govorica kot skupni izrazni jezik. V obsegu družbe pa se nabira v obsegu iste civilizacije različno snovno in interesno izkustvo, ki se izraža v posestniški diferenciaciji zemlje in snovnega bogastva in v vzpostavljanju oblastniške hierarhije.

»Tako sta se narod in družba razvijala in med seboj usklajala ali se dopolnjevala, ali pa se razhajala do dobe razvitega kapitalizma. Družbeni procesi so nekatere narodne procese tako povzeli vase, da so se narodi pojavili v obliki nacij, državno in družbeno identičnih narodov. Hkrati pa so nekateri drugi narodi spričo takšne premoči ostali v družbeni in narodni odvisnosti od njih. Tedaj se je pojavilo narodno vprašanje kot izraz stiske družbeno nerazvitih in nesvobodnih ter narodno nepriviligiranih ljudstev. V njih sta se nujno povezala dva procesa. S kulturo so se narodi pripravljali na družbeno osvobojenje, z družbeno zavestjo pa so ti narodi dosegali svojo narodno neodvisnost. Ko sta se obe suverenosti povezali, se je obema začel spreminjati njun značaj, značaj naroda in značaj višje družbene stopnje.«

—o—

GOVORILI SO TUDI O MANJŠINAH

Avstrijski zunanji minister Iankowitsch je prejšnji teden zaključil dvodnevni uradni obisk v Jugoslaviji. Imel je pogovore z ministrskim predsednikom, z zunanjim ministrom in s predsednikom jugoslovanske federacije.

Razpravljali so zlasti o mednarodnem položaju, tako o evropskih vprašanjih ter o prihodnji konferenci na Dunaju za spoštovanje helsinških sporazumov o varnosti in sodelovanju med Vzhodom in Zahodom, ter o dvostranskih odnosih med Jugoslavijo in Avstrijo, vštevisi vprašanja slovenske manjšine na Koroškem in hrvatske manjšine na Gradiščanskem.

Vipavska dolina v slikah Zdenka Krpana

V razstavnem prostoru Knjižnice Cirila Kosmača v Tolminu so v zadnjih letih predstavili že mnogo slovenskih in tujih likovnih umetnikov, bolj ali manj znanih, bolj ali manj izrazno močnih, pripadnikov tega ali onega umetnostnega sloga. Številni obiskovalci prihajajo redno na ogled razstavljenih del in s kritičnim odnosom spremljajo to knjižnično dejavnost. Brez dvoma je potrebno mnogo časa zato, da ljudem nekega kraja, še posebno podeželskega, postane ogled likovne razstave potreba, prav tako kakor poslušanje glasbe ali stik s pisano besedo, s knjigo. V Tolminu je do tega prišlo, zato si v Knjižnici Cirila Kosmača, ki je nekakšno kulturno središče kraja, resno prizadevajo za čimbolj kvaliteten izbor razstav: knjižnih, likovnih, dokumentarnih, priložnostnih. Sposobnost umetniškega izražanja je dar, ki je izbrancem podarjen ob rojstvu, pot do velikih uspehov pa vodi skozi šolsko ali drugačno izobraževanje, v vsakem primeru pa mimo velikih naporov ob resnem in trdem delu.

Primer umetnika samorastnika, ki je dosegel vidne uspehe, je slikar Zdenko Krpan, ki je od 6. do 26. junija razstavljal svoja dela v razstavnem prostoru tolminske knjižnice.

Krpan ni imel možnosti za študij, ukvarja se

s fizičnim delom, vse od otroštva pa tudi riše in slika, portretira in ilustrira.

Rojak iz Ajdovščine, z ljubeznijo upodablja Vipavsko, tisto mehko, valovito pokrajino, ki se razteza vse tja do trpkega Krasa. Je predvsem krajinar, čeprav slika tudi tihožitja in portrete. Rad upodablja značilne koticke primorskih vasi, kmečke domačije, dvorišča, vaške cerkvice, ozke ulice in stare, kamnite, od časa zaznamovane mostičke nad potoki. Ustvarja pretežno v olju, pa tudi v akvarelni tehniki in v pastelu. Ljubi tople, rjave barve v vseh odtenkih, le takrat ko pod njegovim čopičem nastaja vipavska krajina, uporabi široko paletu sinje zelenih tonov. Zato so Krpanove slike tako žive, njegova rodna Vipavska pa je v njem dobila novega upodabljavca.

Zdenko Krpan ima za seboj že deset samostojnih razstav, sodeloval je na številnih skupinskih razstavah, se udeleževal redno slikarskih kolonij in osvojil leta 1979 tretje mesto v »Jugoslovanski koloniji likovnih amaterjev« v Gadžin Hanu.

Slikarja je ob otvoritvi razstave predstavil umetnostni zgodovinar Matjaž Breclj iz Nove Gorice.

Marta Filli

XI. KONGRES A.I.D.L.C.M.

od 24. do 27. julija 1986 v Celovcu, v »Mladinskem domu SŠD«, Mikschallee 4.

Četrtek, 24.7.1986:

Ves dopoldan zbiranje delegatov

15.00: Otvoritev kongresa s pozdravi oficialnih predstavnikov in gostov; Referat prorektorja celovške Univerze za pedagoške vede, rednega profesorja dr. Güntherja Hödla »O bogastvu kulturne pestrosti - doprinos malih narodov«.

17.00: Poročilo generalnega sekretarja g. Alaina Nouvela, razprava in glasovanje o poročilu.

21.00: Finančno poročilo blagajnika g. J. Depreza ter razprava in glasovanje o poročilu.

Volitev novih članov.

Volitev predstavnikov članov-posameznikov.

Določitev delovnih komisij.

Petek, 25.7.1986:

Ves dan zasedanje delovnih komisij

15.00: Tiskovna konferenca (časopisje, radio in televizija).

Sobota, 26.7.1986

9.00 Diskusija in glasovanje o predlogih komisij v plenumu.

15.00: Nadaljevanje prejšnje točke.

Razno.

17.00: Izlet na Radiše, kjer bo kulturna prireditev Slovenske prosvetne zveze.

Nedelja, 27.7.1986

9.00: Odstop društvenega sveta in prezidija. Volitev volilne komisije. Volitev društvenega sveta. Sestanek društvenega sveta in volitev novega prezidija. Zaključek delovanja XI. kongresa.

13.00: Zaključni sprejem.

in o narodnem vprašanju. V tej številki sodelujejo Spomenka Hribar, Tine Hribar, France Bučar, Viktor Blažič in Peter Kovačič-Persin. Gre za vrsto esejev, ki sodijo v zaglavje z naslovom: »Slovensko narodno vprašanje danes«. Revija vabi druge pisce k sodelovanju o tej problematiki. Pod zaglavjem »Sodobna misel« so navedeni prispevki poljskega filozofa Jožefa Tischnerja, Ivana Štuheca, Sri Aurobinda in Janeza Sveti ne. Leposlovje zastopajo Pavle Zidar, Milan Mlinarič, Jani Virk, Tomo Rebolj, V. Ravenski in Rade Krstič. Tomislav in Jani Virk objavljata

Prejeli smo

Živahno politično delo Slovenske skupnosti

Nastop poletne vročine v naših krajih zaenkrat nikakor ni zavrl živahnega in zapletenega političnega dela. Na Goriškem se je v glavnem rešila kriza upravno-politične narave, na Tržaškem pa zaenkrat ni izgledov za obnovo večinske koalicije na pokrajini in občini.

Na deželni ravni je vodstvo Slovenske skupnosti udeleženo pri več pomembnih vprašanjih. V ponedeljek, 23. junija, je bil v Vidmu vrh deželnih tajništev in načelnikov svetovalskih skupin večine. Predsednik deželne odbora Biasutti je poročal o delu, ki čaka deželni svet in odbor pred poletnim premorom. Predstavil je obširen osnutek preosnove deželnih uradov in ustanov, o katerem naj bi se deželni svet izrekel jeseni, ko bo na dnevnem redu tudi vprašanje decentralizacije. Delegacije (SSk so zastopali deželni tajnik Jevnikar, predsednik Terpin in svetovalec Štoka) so obravnavale tudi vrsto odprtih vprašanj. Med njimi je na primer predlog o postavitvi premogovne elektrarne v Miljskem zalivu. Slovenska skupnost je izrazila jasno nasprotovanje načrtu iz ekoloških in gospodarskih razlogov. Postavila je tudi vprašanje odnosa strank članic de-

želne koalicije do globalne zaščite Slovencev v Italiji, ker se zdi, da se stališča nekaterih sil spreminjajo na slabše.

Dne 7. julija je bil v Vidmu nov vrh s predsednikom deželne vlade Biasuttijem, ki je bil tokrat omejen le na deželne tajnike večine. Na dnevnem redu je bila prva obravnava osnutka deželne zakona o decentralizaciji, torej o prehajanju pristojnosti od dežele na pokrajine, a tudi na občine, na glavna mesta pokrajini in na gorske skupnosti. Ta osnutek skupno z osnutkom o reformi deželnih uradov predstavlja eno osrednjih programskih točk sedanjih deželne večine. Gre za zahtevno snov, ki jo bodo stranke še ta mesec načelno ocenile, da se septembra začne zakonodajni postopek v deželnem svetu.

Deželno vodstvo Slovenske skupnosti je v tem času opravilo tudi nekaj obiskov pri slovenskem tisku in pri nekaterih ustanovah, saj gre za dolžno, ne zgolj vljudnostno dejanje novega strankinega vodstva. Nekaj takih srečanj si bo še sledilo pred poletnim premorom.

V torek, 24. junija, je v Gorici zasedala enotna delegacija, ki je v glavnem obravnavala način, kako premostiti finančne težave, s katerimi se stalno otepa Slovensko stalno gledališče, ker ga pač osrednje oblasti obravnavajo kot katerokoli gledališko hišo v državi in ne kot izraz narodne manjšine, ki ima dodatne težave zaradi zelo omejenega »tržišča«. Delegacija je sklenila, da ponovno sproži to vprašanje pri osrednjih in deželnih oblasteh. V ponedeljek je že imela prvi sestanek z deželnim odbornikom Carbonejem v Trstu. Prihodnja seja enotne delegacije pa bo posvečena perspektivam tega organizma.

SLOVENSKA SKUPNOST PROTI LOKACIJI SINHROTRONA PRI BAZOVICI

Znanstveniki so ugotovili, da je geološka struktura znotraj »Področja za znanstvene raziskave« enaka kot pri Bazovici ali malenkotsno različna, iz česar izhaja, da bi ta prostor znotraj Področja lahko izrabili za sinhrotron in tako povzročili veliko manj škode.

Predvideni prostor za sinhrotron pri Bazovici nameravajo, kakor se bere in govori, v prihodnosti večati in širiti, tako da ne moremo vedeti, koliko zemljišča bo gradnja sinhrotrona zavzela v zaključni fazi.

V tehnološko razvitih državah svetujejo, naj se ne gradijo takšni objekti v bližini obljudenih prostorov zaradi tresenja, ropotanja in vsakovrstnih vibracij, ki so škodljive za človeški organizem.

Po Černobilu moramo biti izredno previdni, ker bo nevarnost radioaktivnega žarčenja prisotna v naslednjih fazah, če že ne v prvi.

Manjka, in to je hudo, globalna študija o vseh aspektih postavitve take naprave zraven obljudenega področja. Dosedanje študije so bile površne in so že vnaprej zasledovale določen namen.

Z vidika naše narodne skupnosti je treba nujno poudariti veliko škodo, ki bi jo ta lokacija prinesla zaradi tako obsežnega krčenja njenega življenjskega teritorija, ki je ena temeljnih osnov njenega obstoja. In to po tolikih vsiljenih razlastitvah, ki so zamajale temelje naše manjšine.

Zaradi tega in iz tehtnih razlogov formalnega značaja je odbornik prof. Lokar glasoval proti varianti regulacijskega načrta tržaške občine, ki omogoča postavitev sinhrotrona v neposredni bližini Bazovice.

Od političnih strank se je doslej izrekla proti lokaciji sinhrotrona pri Bazovici edinole Slovenska skupnost.

PASJA STEKLINA

Tržaška krajevna zdravstvena enota sporoča, da se začenja obvezno in brezplačno cepljenje psov proti steklini. V Trstu opravljajo cepljenje v ulici Orsera 8, na Proseku pri zasebni klavnici, v Miljah v bližini avtobusne remize, v Nabrežini pri javni klavnici, v Dolini, Zgoniku in na Repentabru pa pri županstvu.

Leva Šestova, ki je misli Simone Weil zelo sorodna. Osrednje delo Šestova so *Atene in Jeruzalem*. To delo je izčrpna analiza evropske filozofske in teološke misli s stališča judovskega miselnega izročila. Šestov pokaže na dva bistveno različna izvora mišljenja: na razum in vero. Atene, to se pravi filozofija, so samoutemeljujejo se razum, ki Boga samega podredi svoji lastni razvidnosti. Ker pa je to le razvidnost razuma, ki se bistveno dogaja na ravni imanence, je s tem bistveno okrnjena transcendenca. Jeruzalem pa je mišljenje, ki izhaja iz vere. To pomeni, da je božja transcendenca sama vir vsega človekovega spoznanja. Tako sta Atene in Jeruzalem nasprotujoča si principa mišljenja.

Šestov spremlja boj med Atenami in Jeruzalemom skozi zgodovino evropskega mišljenja in uvidi, da je tudi krščanska misel že na samem začetku, zanesljivo pa od Avguščina dalje, sklepala kompromise z Atenami in s tem razodetje podredila zakonom razuma. »Verujem, ker je nemogoče«, je tako spremenila v »verujem, ker je razumno«. Šestovo težnjo razuma po avtonomiji in samoutemeljitvi razume kot drevo spoznanja, kot začetek in vir zla, kot izvorni greh.

V znanem filozofskem spisu *Noč v Getsemani* Šestov raziskuje življenje in misel Blaisa Pascala, ki je zanj zgovoren pri-

mer bitke med Atenami in Jeruzalemom v zgodovini krščanske misli. V Pascalovem sporu z razumom, ki je vir vsega zla in vreden le sovraštva, vidi uresničitev Jeruzalema, vere, ki postane edini vir spoznanja. Središče njegovega razmišljanja pa so Pascalove besede: »Jezus bo do konca sveta trpel agonijo v Getsemani, kdo bi še mogel spati!« V tem vidi Šestov utemeljitev krščanske zavesti.

Šestov je vnesel v samoumevnost in samozadostnost evropskega mišljenja, katerega del je tudi krščanska misel, ki je s Tomažem Akvinskim sklenila premirje z Atenami na škodo Jeruzalema, izziv, ki je vzbudil velik odmev v eksistencialistični misli dvajsetega stoletja.

Tudi mišljenje Simone Weil se dogaja v opisanem sporu med Atenami in Jeruzalemom. Njena pot k veri se je pričela v agnosticizmu, njeno iskanje Boga je bilo od začetka povezano z iskanjem resničnosti in resnice. Tako je bilo umsko iskanje poti k resnici edino izhodišče njenega duha. Pojem razodetja ji je bil popolnoma tuj. Njeno umevanje Boga je bilo vezano na kritični razum. Od vsega začetka je svoje umevanje resničnosti in resnice vezala na pojem dobrega, ki je različno od nujnega, kar jo je vodilo do pojma radikalne transcendence dobrega, ki je identično z Bogom. V *Nadnaravnem spoznanju* pa je

prišla do zaključka, da je spoznanje transcendentne resničnosti pozornosti in vere, in ne razuma. S tem pa je presegla sam platonizem in prišla do istega vira mišljenja kot Šestov, do vere. Tako je razum podredila veri, Atene Jeruzalemu.

To pa je tudi najgloblja stična točka med Simono Weil in Šestovim. Za Šestova je človekova vera kot razmerje do absolutne drugačnosti absolutnega zadnja odprtost človekovega duha in temelj njegove svobode. Nobena zemeljska avtoriteta, pa čeprav svojo nezmotljivost utemeljuje na veri sami, nima pravice odločati v imenu vere namesto človeka samega, tudi nima pravice posegati v to zadnjo odprtost in svobodo človekovega duha. Zato je za Šestova nezmotljivost Cerkve z vsem, kar je s tem povezano, le zadnja uresničitev Aten. Sklicuje se sicer na vero — Jeruzalem — a za tem sklicevanjem v resnici le zakriva svojo težnjo po razumski utemeljitvi duhovne oblasti Cerkve. S tem neizbežno povzroči zatemnitev absolutnega in dokončno uveljavi prevlado Aten nad Jeruzalemom; in kar je najbolj usodno, razglasi jih za Jeruzalem.

Simonino oklevanje pod krstom temelji prav v tej drži človekove duhovne svobode v razmerju do absolutnega.

(Dalje)